

Houd rekening met mededingingsrecht

De Nederlandse Mededingingsautoriteit heeft de voedselverwerkende industrie in 2010 en 2011 als specifiek aandachtsveld bestempeld. De boetes kunnen fors uitvallen, al is de grens met het toelaatbare niet altijd even duidelijk.

De agrifoodsector krijgt officieel al enige jaren verhoogde aandacht van de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa). Zo heeft de NMa, als kartelwaakhond, in juli 2009 onaanbevestigd bedrijfsbezoeken (zogeheten 'dawn raids') bij acht ondernemingen (telerorganisaties) uitgevoerd die groente en fruit afzetten. Eventuele resultaten worden in de tweede helft van 2010 verwacht. Eind vorig jaar zijn er ook kartelonderzoeken gedaan bij een aantal bedrijven in de meelsector. Als dit onderzoek uitwijst dat er werkelijk sprake is van een kartel, dan zal de NMa hoge boetes opleggen. Meelproducten worden door vrijwel iedereen dagelijks gegeten, zijn daarmee belangrijk

maken die de 'gezonde concurrentieverhoudingen' in de markt verstoren. Die afspraken kunnen achterop een bierviltje of in een contract staan. Ook (aantoonbaar) op elkaar afgestemd marktgedrag kan daarbij gelden als bewijs. Meestal gaat het bij kartelvorming om afspraken tussen producent/leverancier en afnemer, tussen concurrenten, of binnen ondernemingsverenigingen. Voorbeelden van dergelijke overeenkomsten zijn afspraken over prijs, afzetgebieden of productiebeperkingen. Daarbij geldt: hoe geringer de invloed van de partijen die een mededingingsbeperkende afspraak met elkaar maken op de markt is, des te groter de kans dat de afspraak is toegestaan.

Boetes

Bij overtreding van het kartelverbod stelt de NMa hoge boetes vast. Zo legde zij eind 2009 een boete van ruim €3 miljoen op aan vijf distributeurs van chloor voor zwembaden. De maximum boete voor overtreding van het Nederlandse kartelverbod is voor ondernemingen 10% van de wereldwijde omzet van het concern en voor privépersonen maximaal €450.000. Gezien de risico's is het logisch dat leeren auditprogramma's ('compliance programs') binnen ondernemingen steeds populairder worden.

Prijsvorming

De NMa heeft dit voorjaar een studie afgerond naar de prijsvorming van een aantal basisvoedingsmiddelen als brood, aardappelen, uien, komkommers, paprika's, appels en eieren. Aanleiding voor het onderzoek lijken signalen over de dominantie van supermarkten. Die zou blijken uit de hoge prijzen op het niveau van de supermarkt in vergelijking tot die op het groothandels- en producentenniveau.

De algemene conclusie van de studie is dat supermarkten in de periode 2005-2008 niet in staat zijn geweest om de prijzen voor de genoemde basisproducten eigenhandig te bepalen. Alleen voor komkommers, paprika's en uien

Vanwege de brede invloedssfeer zal de NMa de voedselverwerkende industrie in 2010 en 2011 extra in de gaten houden.

behaalden de supermarkten de hoogste marge in percentage van de verkoopprijs ten opzichte van de producent en groothandel. Geen dominantie voor de supermarkten voor deze producten in 2005-2008, aldus de NMa.

Samenwerken

De prijsvormingstudie is voor de NMa reden om rondetafelgesprekken met diverse marktpartijen te houden. Daarbij wijst de NMa nadrukkelijk op de mogelijkheid van samenwerking tussen marktpartijen als motor voor innovatie. Inderdaad, allerlei samenwerkingsverbanden zijn mogelijk, bijvoorbeeld gezamenlijke inkoop, specialisatie of gezamenlijk onderzoek. Voor niet-specialisten is het vaak moeilijk te weten wat de mogelijkheden zijn en waar de grenzen van het toelaatbare precies liggen. Tegenover deze onduidelijkheid staat helaas de duidelijkheid van de onacceptabele risico's van overtreding van het mededingingsrecht.

Marije Osse

Mr. M.J. Osse, Vakgroep Europees en Mededingingsrecht, AKD, Brussel, 088-253 5084, mosse@akd.eu

'Compliance programs worden steeds populairder'

voor de consumenten en ook beïnvloeden meelprijzen direct de prijsvorming van andere producten. Juist vanwege deze brede invloedssfeer heeft de NMa de agrifood voor de periode 2010-2011 als specifiek aandachtsveld bestempeld.

Verstoren

Kartelonderzoeken gaan steeds over de vraag of ondernemingen afspraken